

servatio. Naples, Italy: Aegidium Longum, 1686, p. 25.

11. Гейндль Р. *Дактилоскопия и другие методы уголовной техники в деле расследования преступлений*. Пер. со 2-го нем. изд. В. В. Шпеера, под ред. проф. А. И. Крюкова. Москва: Гос. техн. изд-во, 1927.

12. *Proces du Frere Leotade, accuse du double crime de viol et d'assassinat, sur la personne de Cecile Combettes*. F. A. Brockhaus, 1851.

13. *Как Конан Дойл стал Шерлоком Холмсом*, <http://www.ahmadtea.ua/436> (vizitat 05.09.2014).

14. *Sir Arthur Conan Doyle – The Detective. The George Edalji Case*. http://www.siracd.com/life_case1.shtml (vizitat 05.09.2014).

15. Gross Hans. *Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik*. Graz, 1892.

16. Гросс Г. *Руководство для судебных следователей как система криминалистики*. Новое изд., перепеч. с изд. 1908 г. М.: ЛексЭст, 2002, 1088 с.

17. Аверьянова Т.В., Белкин, Р. С. *Криминалистика*. М.: Норма-Инфра-М, 2000, 990 с.

18. Конгресс криминалистов. *Попп Георг (Georg Popp)* <http://crim-congress.com/portretnaya/3807> (vizitat 05.09.2014).

19. William M. Johnston *The Austrian mind: an intellectual and social history, 1848-1938*. University of California Press, 1983, p. 94-95.

SCHIMBAREA OPTICII LEGIUTORULUI ROMÂN ASUPRA DOBÂNDIRII CETĂȚENIEI ROMÂNE

Raluca ROTARU,
lector universitar, Facultatea de Drept și Administrație Publică,
Universitatea „Spiru Haret”, Constanța, România

SUMMARY

The article examined change of viewpoint of Romanian legislator about the institution of citizenship and evolution of the regulatory framework on citizenship. Was analyzed the law related to the acquisition of Romanian citizenship as the (by birth) and acquiring Romanian citizenship by operation of a legal act (by adoption, through repatriation and on request).

Keywords: citizenship, *jus sanguinis*, *jus soli/loci*, acquisition of citizenship on demand, acquisition of citizenship by adoption, repatriation, Romania.

REZUMAT

În articol este analizată schimbarea punctului de vedere al legiuitorului român asupra instituției cetățeniei și evoluția cadrului normativ privind cetățenia. Sînt analizate aspectele ce țin de dobîndirea de drept a cetățeniei române (prin naștere) și dobîndirea cetățeniei române prin efectul unui act juridic (prin adopție, prin repatriere și la cerere).

Cuvinte-cheie: cetățenie, *jus sanguinis*, *jus soli/loci*, dobîndirea cetățeniei la cerere, dobîndirea cetățeniei prin adopție, repatriere, România.

Introducere. În România, Istat-membru al Uniunii Europene, urmărîm evoluția juridică a instituției cetățeniei, coraportul dintre cetățenia națională (română) și cetățenia comunitară (europeană). Plus la toate, avem un număr de cetățeni români care solicită dobîndirea sau redobîndirea cetățeniei statelor europene de care îi leagă anumite aspirații și elemente biografice subiective.

În Republica Moldova, un asemenea studiu ar avea importanță practică extraordinară, reieșînd din realitățile vieții sociale – peste 200000 de cetățeni ai Republicii Moldova au redobîndit cetățenia română și alții peste 400000 de solicitanți încă mai așteaptă răspunsul oficial la solicitări și/sau finalizarea procedurilor. În același timp, alții peste 120000 de cetățeni la est de Nistru au primit cetățenia Federației Ruse, alături de 25000 de încetățeniri ucrainene din aceiași teritoriu în ultimii zece ani.

Redobîndirea cetățeniei face parte din tabloul cotidian al societății în România și în Republica

Moldova. Este fenomenul care de cele mai multe ori generează dubla cetățenie sau cetățenia multiplă și poate fi tratată drept efect al procesului de globalizare. Este de datoria noastră să punem în lumină aspectele de drept constituțional comparat ale acestui fenomen, mai puțin cunoscute sau încă nestudiate.

Reieșînd din actualitatea temei investigate, din faptul că lucrarea de față reprezintă un studiu de drept constituțional comparat, scopul articolului este de a efectua o cercetare a dobîndirii cetățeniei române în statele europene cu sisteme de drept romano-germanice, de la natura juridică și principiile aplicate pînă la elementele concrete de procedură.

Metode și materiale. Tema investigațiilor științifice are un caracter multiaspectual cu conotații interdisciplinare – din sfera de cercetare a dreptului constituțional, dreptului constituțional comparat, sociologie și politologie –, ceea ce a determinat folosirea lucrărilor savanților din România – Constan-

tin Iordachi, Ștefan Leonescu, Tudor Drăganu, Cezar Bîrzea, Barbu B. Berceanu ș.a.; din Rusia – V.E. Cirkin, R. V. Enghibarean ș.a.

În procesul studiului au fost aplicate următoarele metode:

- metoda analizei istorice, folosită pentru cercetarea originii și evoluției instituției cetățeniei, singura capabilă să ne furnizeze elementele de interconexiune dintre trecut, prezent și viitor;

- metoda cercetării instituționale, care ne-a permis să efectuăm o analiză a instituției cetățeniei prin prisma naturii juridice a acesteia în legislația Republicii Moldova și a României, principiile aplicabile, caracteristicilor generale și distincte etc.

- metoda analizei comparative, care a fost folosită la maxim datorită domeniului propus pentru cercetare și temei de investigație; pentru a furniza date care se află în aria dreptului comparat, a politicii comparate, deoarece întreaga abordare a tematicii corespunde dreptului constituțional comparat. Această metodă este singura modalitate de a aborda legislația statelor cu sisteme de drept romano-germanice în materie de dobândire și redobândire a cetățeniei, precum și regulile generale și normele speciale ale procedurilor de încetățenire în cadrul acestora. Metoda ne-a facilitat înțelegerea fenomenelor ce apar în aceste state, ne-a ghidat în analize teoretice complete cu finalitate demonstrată în practică.

- Metoda analizei sistemice, indispensabilă pentru cercetarea legislației, procedurilor și cazurilor concrete de redobândire a cetățeniei; care ne orientează atenția nu doar asupra temei de investigație, ci și asupra dobândirii cetățeniei, asupra întregii instituții a cetățeniei.

Rezultate obținute și discuții.

Reglementarea cetățeniei române a fost o preocupare constantă a legiuitorului român începând din 1864 pînă în ziua de astăzi.

În timp, s-au extins categoriile de persoane care puteau să redobîndească cetățenia română – de la minoritățile etnice existente pe teritoriul României în perioada monarhiei, pînă la cei care au fost supuși la abuzuri în perioada regimului comunist. Însă legiferarea acestui domeniu este lipsită de viziune și strategie pe termen lung, ceea ce a condus la o instabilitate înaltă, marcată de numeroase modificări de-a lungul timpului. Din 1947 pînă în 2011 au existat 30 de legi și 8 ordonanțe de urgență ale Guvernului care au reglementat problema dobândirii cetățeniei române [1, p. 9].

În ce privește dobîndirea cetățeniei române ca efect al nașterii, legislația României folosește ca bază de plecare „*jus sanguinis*”. Astfel, se renunță la criteriul statal în legitimarea redobîndirii cetățeniei române, prevalent în formularea legii din 1991, în favoarea principiului „*jus sanguinis*” („dreptul sîngelui” – copilul primește cetățenia părinților, indiferent de locul nașterii), introdus în lege în 2009.

Odată cu modificarea legislației, s-au schimbat și categoriile de beneficiari ai politicii de redobîndire a cetățeniei. Dacă prevederile legii din 1991 acopereau o gamă largă de beneficiari, incluzînd toate minoritățile etnice existente pe teritoriul României pînă la 1940 și 1944, începînd cu 2003 legiuitorul român a introdus filtrul etnic, astfel încît în 2009 să fie legiferat principiul *jus sanguinis* și doar cei născuți cu cetățenia română sau copiii adoptați de părinți români și descendenții lor fiind eligibili pentru redobîndire. De asemenea, în 2009 acest drept a fost extins pînă la descendenții de gradul III, lărgind considerabil bazinul de unde pot fi „recrutați” noi cetățeni.

Schimbările legislative au determinat și modificări de ordin administrativ. Astfel, șirul instituțiilor responsabile de administrarea

procedurilor birocratice a început cu Guvernul, a continuat cu Ministerul Justiției și a sîrșit actualmente cu Autoritatea Națională pentru Cetățenie. La problemele de ordin birocratic putem adăuga și diferența majoră de tratament, rezultată din data la care a fost depusă cererea de redobîndire. Cei care au depus aceste cereri în perioada 2000-2008 au avut o perioadă de așteptare mult mai îndelungată decît cei care au depus după modificările operate în aprilie 2009 și după simplificarea procedurii de redobîndire.

În plan conceptual, începînd din aprilie 2009, dreptul de redobîndire a cetățeniei române a fost redefinit în mod tacit, în acord cu un alt principiu nou al doctrinei de cetățenie în România post-comunistă, și anume primatul și caracterul inalienabil al cetățeniei române de origine, dobîndită la naștere. Acest principiu nu exista în Legea cetățeniei din 1991, ci a fost introdus în 1999 împreună cu alte amendamente, pentru a armoniza conținutul legii cu prevederile Constituției din 1991, care stipula că „cetățenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobîndit-o prin naștere” [1, p. 12].

Cel mai bine putem demonstra cele spuse prin reglementările de la art. 5 din Legea nr. 21 din 1991: „Copiii născuți pe teritoriul României, din părinți cetățeni români, sînt cetățeni români (*jus sanguinis*). Sînt, de asemenea, cetățeni români cei care:

- s-au născut pe teritoriul statului român, chiar dacă numai unul dintre părinți este cetățean român (*jus sanguinis*);

- s-au născut în străinătate și ambii părinți sau numai unul dintre ei are cetățenia română (de asemenea aplicarea principiului *jus sanguinis*).

Copilul găsit pe teritoriul statului român este considerat cetățean român, pînă la proba contrarie, dacă nici unul dintre părinți nu este

unoscut (aparent ar fi o trimitere mai degrabă la *jus soli* decât la *jus sanguinis*). În realitate, Legea cetățeniei stabilește o veritabilă prezumție de cetățenie română – minorul găsit pe teritoriul României are cel puțin un părinte cetățean român, și atunci revine aplicarea principiului *jus sanguinis*. Desigur, prezumția poate fi răsturnată dacă se stabilește filiația față de unul dintre părinți sau amândoi, aceștia fiind cetățeni străini, și copilul nu are împlinită vârsta de 18 ani [2].

În dezbaterile doctrinare, susținem părerea formulată de prof. T. Drăganu: „În temeiul dispozițiilor legale citate care permit dovada filiației și, prin aceasta, schimbarea cetățeniei copilului găsit, concluzia care se impune este că art. 30 al Legii 21/1991 s-a mărginit să creeze o prezumție, iar nu să consacre principiul *jus soli*. El a plecat de la ideea că este foarte probabil ca cel puțin mama copilului găsit pe teritoriul României să fi fost cetățeană a statului român, ceea ce corespunde condițiilor cerute de art. 5 al Legii 21/1991 pentru dobândirea cetățeniei prin naștere. Dacă s-ar admite însă că art. 30 s-a întemeiat pe principiul *jus soli*, concluzia ar trebui să fie în sensul că, întrucât copilul a fost găsit pe teritoriul statului român, el trebuie considerat cetățean român chiar dacă s-ar dovedi că părinții săi sînt cetățeni străini, iar potrivit legilor naționale, copilul dobîndește cetățenia părinților sau cel puțin a unuia dintre ei, soluție care ar fi contrară dispozițiilor exprese ale Legii 21/1991” [3, p. 138].

În ceea ce privește **dobîndirea cetățeniei române prin efectul unui act juridic**, deosebim următoarele situații: a) dobîndirea cetățeniei române prin adopție; b) dobîndirea cetățeniei române prin repatriere și c) dobîndirea cetățeniei române la cerere.

Dobîndirea cetățeniei prin adopție. Legea cetățeniei române

spune că aceasta se dobîndește de către copilul-cetățean străin sau fără cetățenie prin adopție (înfierre), dacă adoptatorii sînt cetățeni români, iar adoptatul nu a împlinit vârsta de 18 ani. Adoptarea acestei soluții legislative se explică prin faptul că instituția adopției, așa cum este reglementată în România, urmărește încadrarea cît mai deplină a unui copil în familia adoptatorilor. Ori identitatea de cetățenie a adoptatului cu adoptatorii și cu rudele acestora este un element important în procesul de încadrare [3, p. 138].

Copilul deci poate fi adoptat pînă la împlinirea vârstei majoratului civil (18 ani), iar persoana majoră poate fi adoptată numai dacă adoptatorul sau familia adoptatoare a crescut-o în timpul minorității sale [4].

În cazul în care adoptatul este major, este necesar consimțămîntul acestuia. În cazul în care numai unul dintre adoptatori este cetățean român, cetățenia adoptatului minor va fi hotărîtă, de comun acord, de către adoptatori. În situația în care adoptatorii nu cad de acord, instanța judecătorească competentă să încuviințeze adopția va decide asupra cetățeniei minorului, ținînd seama de interesele acestuia. În cazul copilului care a împlinit vârsta de 14 ani este necesar consimțămîntul acestuia [2]. În legătură cu consimțămîntul minorului adoptat trebuie să facem următoarea precizare: pînă la vârsta de 10 ani legea nu stabilește vreo condiție pentru consimțămîntul copilului adoptat; după împlinirea vârstei de 10 ani, se stabilește condiția consimțămîntului dat de minor [5].

Stabilirea la 10 ani a vârstei care face necesar consimțămîntul minorului la adopție și la 14 ani a celei care face necesar consimțămîntul pentru dobîndirea cetățeniei prin adopție are drept consecință faptul că minorul între 10 și 14 ani va dobîndi cetățenia adoptatorilor

prin simplul său consimțămînt. În schimb, pentru minorul de 14-18 ani, pe lîngă consimțămîntul la adopție va fi necesar un consimțămînt special asupra schimbării cetățeniei. În această situație, este cazul să ne întrebăm dacă e posibil ca minorul să consimtă la adopție și să refuze să-și dea consimțămîntul la schimbarea cetățeniei, sau adopția este un act unitar care nu poate fi perfectat decât dacă minorul consimte și asupra schimbării cetățeniei? După părerea noastră, care coincide cu opinia doctrinară exprimată de T. Drăganu [3, p. 139], se cere acordul minorului și asupra adopției, și asupra schimbării cetățeniei; adică ar trebui să se lase la libera apreciere a minorului care a împlinit 14 ani – doar așa se va păstra nealterat spiritul Legii nr. 21/1991.

Dacă adopția se face de către o singură persoană, iar aceasta este cetățean român, minorul dobîndește cetățenia adoptatorului.

Potrivit normelor române, există posibilitatea ca adopția unui copil, cetățean străin sau apatrid, de către un cetățean român să fie declarată nulă, să fie anulată ori să fie desfăcută.

Adopția este nulă, dacă a fost încheiată în alt scop decât cel al ocrotirii interesului superior al copilului sau cu încălcarea oricăror condiții de fond sau de formă prevăzute de lege [4]. În cazul declarării nulității sau anulării adopției, copilul care nu a împlinit vârsta de 18 ani este considerat că nu a fost niciodată cetățean român, dacă domiciliază în străinătate sau dacă părăsește țara pentru a domicilia în străinătate [2].

Adopția se desface, dacă adoptatorul sau soții adoptatori au cedat [4]. În cazul desfacerii adopției, copilul care nu a împlinit vârsta de 18 ani pierde cetățenia română pe data desfacerii adopției, dacă acesta domiciliază în străinătate sau dacă părăsește țara pentru a domicilia în străinătate

[2]. Odată ce încetează calitatea de „adoptat”, copilul minor își poate redobîndi locul în familia sa naturală sau în instituția socială ori de plasament (dintr-o țară străină) în care se afla pînă la adopție. Prin urmare, ar fi în interesul minorului să revină la cetățenia sa originară, dacă el domiciliază în străinătate sau părăsește România și își stabilește domiciliul în altă țară. După cum observăm din textul legal, momentul de la care acest copil pierde cetățenia română este calculat diferit, astfel: în cazul declarării nulității și a anulării adopției, copilul este considerat că nu a fost niciodată cetățean român (efect *ex tunc*); în ipoteza desfacerii înfierii, el pierde cetățenia la data cînd adopția a fost desfăcută (efect *ex nunc*).

Condițiile de fond cerute pentru încheierea adopției sînt stabilite de legea națională a adoptatorului și a celui ce urmează să fie adoptat. Aceștia trebuie să îndeplinească și condițiile care sînt obligatorii pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale arătate. Condițiile de fond cerute soților care adoptă împreună sînt cele stabilite de legea care cîrmuiește, efectele căsătoriei lor. Aceeași lege se aplica și dacă unul dintre soți adoptă copilul celuilalt [6].

Relațiile personale și patrimoniale dintre soți sînt supuse legii naționale comune, iar în cazul în care au cetățenii deosebite, sînt supuse legii domiciliului lor comun. Legea națională comună sau legea domiciliului comun al soților continuă să reglementeze efectele căsătoriei în cazul în care unul dintre ei își schimbă, după caz, cetățenia sau domiciliul. În lipsă de cetățenie comună sau de domiciliu comun, relațiile personale sau patrimoniale dintre soți sînt supuse legii statului pe teritoriul căruia au ori au avut reședința comună sau cu care întrețin în comun cele mai strînse legături [6].

Dobîndirea cetățeniei prin sta-

bilirea filiației. Legea nr. 21/1991 prevede în mod expres că adopția este o modalitate de dobîndire a cetățeniei române și ea nu reglementează decît ipoteza copilului găsit pe teritoriul României, care dobîndește cetățenia ca urmare a stabilirii filiației sau prin hotărîre judecătorească. S-ar cere o clarificare generală pentru alte cazuri ce pot apare în practică.

Să presupunem că o cetățeană străină domiciliată în România sau în străinătate dă naștere unui copil în afara căsătoriei. Conform Legii nr. 21/1991, acest copil nu va dobîndi cetățenia română, întrucît nu poate face dovada că unul dintre părinții lui a fost cetățean român în momentul nașterii. Dacă însă ulterior filiația acestui copil va fi stabilită prin recunoaștere sau prin hotărîre judecătorească ca aparținînd unui cetățean român, va dobîndi el oare cetățenia română? Răspunsul nu poate fi decît afirmativ, odată ce Legea nr. 21/1991 are la bază sistemul *jus sanguinis*, potrivit căruia cetățenia română se dobîndește prin naștere, dacă cel puțin unul dintre părinți are această cetățenie. Hotărîrea judecătorească nu face altceva decît să stabilească care sînt adevărații părinți ai copilului și, prin urmare, prin aplicarea regulii potrivit căreia cetățenia se stabilește prin filiație [2], este logic să se tragă concluzia că, în cazurile menționate, copilul respectiv va avea cetățenia română [3, p. 140]. De altfel, în sprijinul soluției poate fi invocat și faptul că, potrivit art. 30 din Legea nr. 21/1991, stabilirea filiației copilului găsit determină, dacă sînt întrunite condițiile legii, schimbarea cetățeniei acestuia.

Dobîndirea cetățeniei române prin efectul schimbării cetățeniei părinților. Copilul născut din părinți-cetățeni străini sau fără cetățenie și care nu a împlinit vîrsta de 18 ani dobîndește cetățenia română odată cu părinții săi. În cazul în care numai unul dintre părinți dobîn-

dește cetățenia română, părinții vor hotărî, de comun acord, cu privire la cetățenia copilului. În situația în care părinții nu cad de acord, tribunalul de la domiciliul minorului va decide, ținînd seama de interesele acestuia. În cazul copilului care a împlinit vîrsta de 14 ani este necesar consimțămîntul acestuia. Copilul dobîndește cetățenia română pe aceeași dată cu părintele său [2]. În ipoteza dată, ne aflăm în fața unei modalități de dobîndire de drept a cetățeniei române, căci copilul dobîndește această calitate luîndu-se în considerație exclusiv legătura de sînge dintre el și părintele încetățenit, fără să fie nevoie ca numele său să figureze în cererea de încetățenire ori în actul prin care părintele său a dobîndit cetățenia română.

Dobîndirea (acordarea) cetățeniei române la cerere. Legea cetățeniei române consacră o singură modalitate de dobîndire a cetățeniei ca efect al unui act juridic individual emis nominal celui interesat de către organul administrativ de stat – dobîndirea cetățeniei la cerere. Se cer anumite explicații conceptuale privind acordarea cetățeniei la cerere și repatrierea.

Deosebirea dintre cele două modalități nu constă în faptul că a doua (redobîndirea) nu ar presupune o cerere a celui interesat, așa cum o sugerează subtitlul literei C al capitolului II din Legea nr. 21/1991. Aceasta pentru că, după cum rezultă din textul legal, redobîndirea cetățeniei române prin repatriere este condiționată de cererea celui interesat: „dacă își exprimă dorința în acest sens” [2]. Deosebirea dintre acordarea cetățeniei la cerere și repatriere constă în faptul că prima este aplicabilă persoanelor care nu au avut anterior cetățenia română, iar a doua este rezervată celor care în trecut au avut calitatea de cetățeni români, de aceea are loc în cadrul unei proceduri simplificate. Prof. T. Drăganu numește procedura de acordare a cetățeniei *încetățenire* – procedeu prin care cetățenia

română este acordată la cerere unui cetățean străin sau unei persoane fără cetățenie, care nu a avut nicicând calitatea de cetățean român [3, p. 142].

Prin această procedură se urmărește integrarea în societatea românească a unor cetățeni străini sau apatrizi, de aceea legea reglementează pe larg condițiile pe care trebuie să le îndeplinească cei care solicită cetățenia română, procedura de urmat, organul competent a examina cererea, precum și natura actului prin care se acordă cetățenia română [7, p. 126]. Astfel, persoana care solicită acordarea cetățeniei române trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- s-a născut și domiciliat, la data cererii, pe teritoriul României sau, deși nu s-a născut pe acest teritoriu, domiciliat în condițiile legii pe teritoriul statului român de cel puțin 8 ani sau, în cazul în care este căsătorit și conviețuiește cu un cetățean român, de cel puțin 5 ani de la data căsătoriei;

- dovedește, prin comportament, acțiuni și atitudine, loialitate față de statul român, nu întreprinde sau sprijină acțiuni împotriva ordinii de drept sau a securității naționale și declară că nici în trecut nu a întreprins asemenea acțiuni;

- a împlinit vârsta de 18 ani;

- are asigurate în România mijloace legale pentru o existență decentă, în condițiile stabilite de legislația privind regimul străinilor;

- este cunoscut cu o bună comportare și nu a fost condamnat în țară sau în străinătate pentru o infracțiune care îl face nedemn de a fi cetățean român;

- cunoaște limba română și posedă noțiuni elementare de cultură și civilizație românească, în măsură suficientă pentru a se integra în viața socială;

- cunoaște prevederile Constituției României și imnul național [2].

Termenele prevăzute de lege pot fi reduse în jumătate dacă: solicitantul este o personalitate re-

cunoscută pe plan internațional; solicitantul este cetățeanul unui stat-membru al Uniunii Europene; solicitantul a dobândit statut de refugiat potrivit prevederilor legale în vigoare, sau solicitantul a investit în România sume care depășesc 1.000.000 Euro [2].

După cum vom vedea, condițiile cerute de lege pentru acordarea cetățeniei sunt mai multe și mai riguroase decât cele care reglementează procedura de redobândire a cetățeniei prin repatriere. Rațiunea este una simplă – legiuitorul român consideră necesară o verificare mai atentă a persoanei, astfel încât cetățenia română să nu fie acordată oricărui străin care o solicită, ci doar persoanelor considerate demne de a primi acest statut, care nu va constitui o povară financiară pentru statul român sau un element marginalizat al societății. La modul ideal, viitorul cetățean ar trebui să fie o persoană integră, cu un comportament ireproșabil, care ar contribui la prosperarea României.

Dobândirea cetățeniei române prin repatriere. După momentul Revoluției române din decembrie 1989, odată cu abandonarea modelului socialist și eforturile în construirea noului stat de drept, democratic și orientat social, apare necesitatea reparării greșelilor fostei administrații și remedierii condiției juridice a elitelor plecate din țară în timpul guvernării ceaușiste. Astfel, au fost adoptate două acte importante în acest sens: Decretele-legi nr. 7/1989 [8] și nr. 137/1990 [9] (ulterior abrogate prin Legea cetățeniei nr. 21/1991). Ambele Decrete-legi consacrau principiul conform căruia sînt și rămîn cetățeni români persoanele care au dobândit această calitate conform legislației anterioare. De asemenea, cetățenilor români aflați peste hotare și care doresc să se înapoieze și să se stabilească în România li se garantează dreptul la repatriere.

Conform Decretelor-legi nr. 7/1989 și 137/1990, foștii cetățeni

români au putut redobîndi cetățenia română în două moduri:

- Prin efectul repatrierii, pe baza unei cereri aprobate de Ministerul Afacerilor Externe, în colaborare cu organele desemnate de lege pentru probleme de evidență a străinilor [8]. Cererile avînd acest obiect au putut fi depuse fie la misiunile diplomatice și oficiile consulare române, fie direct la Ministerul Afacerilor Externe. Această modalitate de dobîndire a cetățeniei române a fost aplicabilă foștilor cetățeni români care și-au pierdut cetățenia română fie înainte de 22 decembrie 1989, fie după această dată.

- A doua modalitate a fost aplicată numai foștilor cetățeni români care și-au pierdut cetățenia înainte de 22 decembrie 1989. Decretul-lege nr. 137/1990 stipula că o pot redobîndi la cerere, în baza unei declarații autentificate în străinătate, la reprezentanțele diplomatice sau oficiile consulare ale României, iar în țară – la Notariatul de stat al municipiului București, chiar dacă au o altă cetățenie și nu își stabilesc domiciliul în România [9].

Reglementările din cele două decrete-legi citate au ridicat o problemă discutabilă ca urmare a faptului că, spre deosebire de cei care și-au pierdut cetățenia română înainte de 22.12.1989 și nu și-au stabilit domiciliul în România, despre care Decretul-lege nr. 137/1990 prevedea că își pot păstra cetățenia străină, în cazul categoriei foștilor cetățeni români care redobîndeau cetățenia română prin efectul repatrierii, o asemenea prevedere lipsea. În această situație se pune problema dacă această ultimă categorie de foști cetățeni români își pot păstra cetățenia străină.

Întrucît se aplica numai unor categorii de cetățeni români, și anume celor care au pierdut cetățenia română înainte de 22.12.1989 și, în același timp, nu și stabileau domiciliul în România, Decretul-lege nr. 137/1990 a instituit o excepție. Și după cum bine știm, excepțiile

sînt de strictă interpretare și aplicare. De aceea, excepția prevăzută de Decretul-lege nr. 137/1990 nu poate fi extinsă la toți foștii cetățeni români a căror situație era reglementată de Decretul-lege nr. 7 și pentru care posibilitatea de a păstra cetățenia străină nu era prevăzută. Nu este mai puțin adevărat că acest ultim decret-lege nu condiționa redobîndirea cetățeniei decît de actul de repatriere, iar nu de o prealabilă renunțare la cetățenia străină, ceea ce s-ar fi putut interpreta în sensul că nici redobîndirea cetățeniei prin repatriere nu exclude posibilitatea păstrării de către noul cetățean român a cetățeniei străine [3, p. 140].

Redobîndirea cetățeniei române prin repatriere este prevăzută și reglementată de Legea nr. 21/1991 (cu modificările operate prin Legea nr. 192/1999 [10]). Deși această modalitate nu este enumerată expres de art. 4 al Legii nr. 21/1991, o regăsim la prevederile art. 10, unde se vorbește despre ea ca despre o variantă a dobîndirii cetățeniei la cerere, ce beneficiază de unele reguli proprii, stabilite prin articolele 19 și 36 din aceeași lege.

Astfel, cetățenia româna se poate acorda și persoanelor care au pierdut această cetățenie, precum și descendenților acestora pînă la gradul II inclusiv și care cer redobîndirea ei, cu păstrarea cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate [2], dacă îndeplinesc în mod corespunzător condițiile prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. b) – e):

- dovedește, prin comportament, acțiuni și atitudine, loialitate față de statul român, nu întreprinde sau sprijină acțiuni împotriva ordinii de drept sau a securității naționale și declară că nici în trecut nu a întreprins asemenea acțiuni;

- a împlinit vîrsta de 18 ani;

- are asigurate în România mijloace legale pentru o existență decentă, în condițiile stabilite de legislația privind regimul străinilor;

- este cunoscut cu o bună comportare și nu a fost condamnat în țară sau în străinătate pentru o infracțiune care îl face nedemn de a fi cetățean român.

Plecînd de la principiul că dobîndirea cetățeniei române de către unul dintre soți nu are nicio consecință asupra cetățeniei celuilalt soț, se stabilește că soțul-cetățean străin poate cere dobîndirea cetățeniei în condițiile legii [2]. În ceea ce privește copilul minor al repatriatului, legea prevede că părinții hotărîsc pentru copiii lor minori cu privire la cetățenie și că minorul care a împlinit vîrsta de 14 ani trebuie să-și exprime separat consimțămîntul. Dacă părinții nu cad de acord, va decide tribunalul de la domiciliul minorului, ținînd cont de interesele acestuia [7, p. 125].

Concluzii. Legiuitorul român renunță la criteriul statal în legitimarea redobîndirii cetățeniei române, prevalent în formularea Legii din 1991, în favoarea principiului „*jus sanguinis*” („dreptul sîngelui” – copilul primește cetățenia părinților, indiferent de locul nașterii), introdus în lege în 2009. Odată cu modificarea legislației, s-au schimbat și categoriile de beneficiari ai politicii de redobîndire a cetățeniei. Dacă prevederile Legii din 1991 acopereau o gamă largă de beneficiari, incluzînd toate minoritățile etnice existente pe teritoriul României pînă la 1940 și 1944, începînd cu 2003 legiuitorul român a introdus filtrul etnic, astfel încît din 2009 să fie legiferat principiul *jus sanguinis* și doar cei născuți cu cetățenia română sau copiii adoptați de părinți români și descendenții lor fiind eligibili pentru redobîndire.

Semnalam elemente deficitare ale cadrului normativ românesc. Astfel, cu părere de rău, legea română nu stabilește vreun regim facilitat de naturalizare pentru persoanele în etate și pentru persoanele care suferă de deficiențe

fizice ori mentale. Din rațiunea realizării principiului umanismului și al principiului egalității de șanse, s-ar putea propune introducerea unor reglementări în acest sens. În legislația Republicii Moldova o reglementare similară există, contribuind real la egalitatea de șanse a candidaților.

Referințe bibliografice

1. Iordachi Constantin (coordonator), Leonescu Ștefan, Toderiță Alexandra, Silaghi Claudia, Ghinea Cristian. Redobîndirea cetățeniei române: perspective istorice, comparative și aplicative / Reacquiring the romanian citizenship: historical, comparative and applied perspectives. Editura Curtea Veche Publishing, 2012, p. 9.
2. Legea cetățeniei române nr. 21 din 01.03.1991. În: Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 98 din 06.03.2000, art. 30, alin. (1).
3. Tudor Drăganu. Drept constituțional și instituții politice. Tratat elementar, vol. I, București: Editura Lumina Lex, 1998, p. 138.
4. Legea României nr. 273 din 21.06.2004 privind regimul juridic al adopției. În: Monitorul Oficial al României nr. 557 din 23.06.2004, art. 5, alin. (2).
5. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 25 din 09.06.1997, vizualizată pe adresa electronică: <http://dgaspc-bz.3x.ro/OUG25-97.htm> la data de 07.03.2013.
6. Legea României nr. 105 din 22.09.1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat. În: Monitorul Oficial al României, partea I, din 30.04.2008, art. 30.
7. Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu. Drept constituțional și instituții politice, ediția 13, vol. I, București: Editura C.H. Bech, 2008, p. 126.
8. Decretul-lege nr. 7 din 31.12.1989, emis de Consiliul Frontului Salvării Naționale. În: Monitorul Oficial nr. 9 din 31.12.1989 (abrogat).
9. Decretul-lege nr. 137 din 11.05.1990, emis de Consiliul Frontului Salvării Naționale. În: Monitorul Oficial nr. 75 din 21.05.1990 (abrogat).
10. Legea României nr.192 din 10.12.1999 pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr. 21/1991. În: Monitorul Oficial nr. 611 din 14.12.1999.